

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Unitárius módra.

Annak a protestáns liberálisizmusnak nevében, amelynek fogalmi kifejezése körül épen most dúl az egyébként kissé megkésett ádáz harcok tusája, veszek bátorságot magamnak, hogy hozzászóljak e kérdésnek azon oldalához, ami a református és unitárius lelkésznek az úrvacsora kiszolgáltatása körül való együttműködését illeti, amit a nagytt. h. szerkesztő úr e lap jún. 29-iki számában, szerény véleményem szerint, sajnálni valóan elítélt, de amely ítéletben igazán nem foglaltatott személyi momentum s így csak túlzott érzékenykedés keverhetett bele olyan érzelmi elemeket, amelyeknek alapján a h. szerkesztő úr a meg nem érdemelt leckét kapta. Hozzá szólok e kérdéshez a teljes felelősség érzetében, mely abból a biztos tudásból fakad, hogy e kérdésnek a mi részünkről való megítélése nagy mértékben irányadó lehet a rajtunk kívül levőkre és különösen alkalmi az unitáriusokra nézve, amidőn fennhangoztatott liberálisizmusunkról véleményt igyekeznek alkotni. Ez a vélemény nem lehet közömbös ránk nézve, ha csak azt a látszatot nem akarjuk kelteni, hogy irányelveink nem egyebek csillogó disznél, mellyel mások fölött kitűnni óhajtunk. A liberálisizmusnak ugyanis már pusztá hangoztatása mintegy kihívása azok ítéletének, akikkel szemben az. gyakorolni kívánjuk s így az unitáriusokénak is, akikkel szemben Szabolcska nagytt. úr legutóbb az úrvacsora kiszolgáltatásánál a közreműködést illetőleg szépen gyakorolta is. Ezt a ténykedést igen sok nézőpontból lehet elbírálni, azonban épen hitelvi alapon indítani fölötté vitát s így dönteni fölőle végérvényesen, nem a legszerencsésebb gondolat, még pedig a többek között azért, mert bár mi dogmáinkat is szabad szelleműeknek tartjuk, szemforgatás nélkül mégsem tagadhatjuk, hogy azok között olyan is van, amely alkalmas lehet arra, hogy bennünk a szigorúan dogmatikus keresztyént szembeállítsa a liberális érzelmű emberrel. És ha ez utóbbi szenved, nem kevésbé szomorító, mintha a dogma csonkul. Magának a református egyháznak története sem áll e tekintetben sok elvi küzdelemre okot szolgáltatott példa nélkül, amely példa, mint azt jól tudjuk, épen nagy reformátorunk nevéhez fűződik.

Az öntudatos keresztyén ember minden cselekedetében a szentírás norvativuma szerint kell, hogy igazodjék. E norma alól a papi hivatás sem veszi ki az embert s így nem tesz szükségessé más

értékelést. Azért, ha bibliai szellemben döntünk a kérdés fölől, tárgytalanná válik a további okoskodás, még ha hitvallási alapon nyugszik is az, amennyiben a hitvallás magyarázatának is a szentírás a szabályozója, amely minden szempontot egyesítve a legmagasabb és egyetemes mértéket alkotja. Egy cselekedetnek ilyen mérték szerint való megítélésén bizonyára keresztül csillámlik a liberálisizmus is, amely nem mindig van jelen ott, ahol róla nagy hangon beszélnek, de mindig érezhető ott, ahol valóban meg van, mert ez az a levegő, amelyben az igazi protestantizmus egészséges életet él és amely minél tisztább, annál láthatatlanabb — egyúttal annál átlátszóbb is.

Azt hiszem, hogy Szabolcska nagyttiszteletű úr jóhiszeműségét kétségbe vonni nincs jogunk, még kevésbé van jogunk őt tüntetéssel vádolni, — ami különben eddig nem is történt meg. Épen ezért őt feltétlenül elítélni, még ha kétségen felül állana is, hogy hitelveinket sértő cselekedetet követett el, akkor sem volna szabad. Minthogy azonban itt nem naponként ismétlődő esetekről van szó s még csak nem is olyanról, ami a jövőre nézve veszedelmes praecedensét teremthetne, hanem egyszerűen egy olyan elszigetelten álló ténykedéséről egy református papnak, melynek indító oka egy más felekezeti belső lelkész fölhívásában s nem a saját iniciatívájában rejlik, a fölhívás visszautasítása sokkal alkalmasabb lett volna, hogy kompromittálja liberális érzelműnk, mint amennyire a kifejezett óhajra történt közreműködés képes veszélyeztetni az úrvacsoráról alkotott felfogásunk lényegét. Különös, hogy az unitáriusoknak nem jutott eszükbe a református lelkész közreműködése miatt aggályoskodni!

Hogy azonban a hitvallási szempont se maradjon teljesen érintetlenül, egy magától kínálkozó analogiára kívánok hivatkozni. Kérdem ugyanis, hogy hitelvi tekintetben nem áthidalhatatlan úr választ-e el bennünke róm. kath. testvéreinktől a keresztyénység sákramentumát illetőleg? És ennek dacára nem kereszteljük újból a hozzánk áttérteket, sőt ezt kevésbé liberális gondolkodásúnak tartott kath. testvéreink sem teszik, miáltal bizonyos beavatkozást egymás munkakörébe nemesak elnézhetünk, de a lehetőség állandóan fennforogván, eleve jogosultnak is tartunk, nem gyöngye bizonyágaképpen annak, hogy ez ellen komoly alapon kifogást emelni nem lehet. Lutheránus atyánkfiától is meg lehetős nagy ellentét választ el bennünket az úr-

vacsora tekintetében, mégsem jutna eszünkbe a kiszolgálás körüli kölesönös részvétet nehézményezni. A teljes következetesség pedig ezt hozná magával. Mérsékelt következetesség azonban mérsékelt igazság is! Igaz ugyan, hogy sokan az unitáriusok keresztyén voltát is kétségbe vonják, ezekkel azonban nem kívánok vitatkozni. Ha ők maguk igaz érzésből keresztyéneknek vallják magukat, nekünk egy percig sem szabad ezt kétségbe vonnunk. A gondolkodás szabadsága nem csupán a mi részünkre találtatott fel! Kétségtelen, hogy bennünket az unitáriusoktól fundamentális és így kiegyenlíthetetlen ellentétek választanak el, azonban ez az ellentét éppen az úrvacsora tekintetében aránylag még csekélynek mondható. Hiszen Krisztus Urunk az úrvacsorával való részvétel kísérő körülményévé az ő halálának hirdetését teszi s az Unitárius Káté 138. kérdésében éppen ez van hangsúlyozva, — sőt ennél több is, t. i. az ő példájának követése. Amennyiben már nem csupán a hitetlenek, hanem a képmutatók is kárhozzátot esznek az úrvacsorában (Heid. Káté 84 k.), ha hitetlenek (?) számára nem szabad kiszolgáltatni az úrvacsorát, nem szabad a képmutatók számára sem! Mivel pedig a nagyobb képmutatás azok részéről forog fenn, akik csak láttatnak istenfélőknek lenni, de az ők cselekedeteikkel hitőknek ellentmondanak: ebből a szempontból le kellene mondanunk saját kebelünkben is az úrvacsora kiszolgálásáról, mert amint arra Szaboleska nagytiszteletű úr is hivatkozik, igazán csak a szíveket és veséket vizsgáló Isten tudja, hány képmutató részese minden alkalommal az úrvacsorai szentjegyekben.

Ami a kérdésnek bibliai szellemben való elbírálását illeti, az úrvacsora kiszolgáltatásának külső formájára vonatkozólag Idvezítőnk az evangéliumok bizonyossága szerint részletesen körülírt utasításokat nem adott. Külső korlátokat sem az úrvacsorát kiszolgáltatók, sem az azzal élők elé nem állított. Így bibliai alapon jogunk van az adott esetet több szabadsággal elbíralni, mint amennyit e tekintetben konfesszióink értelmezése biztosíthat. Ily értelmezésre szintén lehet és van is szükség, de csakis akkor, amikor a határok szigorú megállapítását komoly veszély teszi szükségessé, amiről azonban az adott esetben alig lehet szó.

Az Idvezítő nyilatkozataira és még a bűnösökkel szemben is tanúsított türelmes viselkedésére emlékezve magától támad bennünk az a gondolat és érlelődik meg az a meggyőződés, hogy Szaboleska nagytiszteletű úr nem ment túl azon a határon, amelyet a Mester a maga tanításaival és általában egész életével a türelem és szeretet gyakorlásában felállított. Az embereknek megértése még hibáikban és tévedéseikben is: ez az igazi krisztusi jellemvonás! És ott, ahol a hitelvi különbségek fennforgása mellett is az együttműködés csak fölemelő és építő hatással lehet a szívekre, mert azokat közelebb hozza egymáshoz, — visszautasítás helyett az együttműködés lehetővé tétele: ez az igazi és nem mi-melt liberális! Még más is, tudom, de itt csak ennyiről lehet szó.

Végül még egyet! Amikor egy unitárius lelkész egy református lelkésznek közreműködését az úrvacsora sákramentumának kiszolgáltatása körül igénybe veszi, ezzel az ő méltóságát e funkció teljesí-

tésére a maga részéről elismeri és tiszteletben tartja. A visszautasítás ez elismerés becsének értékbeli leszállítása, mert egyenlő a meggyanúsítással, magában foglalván azt a rejtett vádat, hogy az unitáriusok nem hívek hitelveikhez, mivel megengednek maguknak olyasmit is, ami a hitelveikhez való szigorú ragaszkodás mellett nem volna szabad. Ha ezt rólunk állítaná valaki, a leghatározottabban visszautasítanók, éppen azért nem szabad nekünk olyasmire ragadtatni magunkat, amit másban kárhozzátunk. A megbecsülésre való jogot csak a megbecsülés kötelességének teljesítésével érdemeljük ki, amikor aztán megköveteljük, hogy liberálisizmusunkat senki kétségbe ne vonja!

Varga Jenő.

méhteleki ref. lelkész.

A liturgiáról.

Alig szoktunk hozzá az 1904-iki második budapesti zsinaton alkotott egyházi törvényekhez, már ismét közeledik az idő, mikor ezt a törvénykönyvet is a többiekhez, a reliquiák poros fiókjába kell tennünk. Az új zsinat ideje oly közel nagyon, hogy a hivatottaknak már okvetlen foglalkozniok kell az előmunkálatokkal, tervezetekkel. Hátha tervezéseink közben jutna egy kis idejük arra is, hogy egy-egy alsóbb helyről felmerült eszmét is megszíveljünk. Ki tudja nem származik-e valamely jó Názáretből is? Majd ha már nyíltan és hivatalosan megkezdődnek a vajúdasok, úgy sem lesz idejük nagyjainknak holmi falusi locsogásokat meghallgatni. Mint ahogy nem hallgatták meg a múlt zsinat előkészületei közben a mindenünnen fel-feltörő sóhajlást a liturgia rendezése és egységesítése iránt.

Hogy az isteniszteleti cselekményeknek azt a felületes, rendszertelen összekapkodását, mely az első budapesti zsinat törvénykönyvében éktelenkedik, ez az 1904-iki zsinat kitörölte: az nagyon bölcs dolog. De hogy az anyaszentegyház e legfontosabb és legfenségesebb életszervét, mely mintegy központban dobogó szív, a melegítő, erősítő nedveket szétárasztja a legtávolabbi idegszálakba is, — az egyházi és vallásos élet legteljesebb megnyilvánulását: a nyilvános isteniszteletet teljesen ügyetlenül kívül hagyja, arról még csak meg sem emlékezik, — ezt nem tudom magamnak megmagyarázni. Egyházi törvény, mely a liturgiát még csak névvel sem említi! Hát nem korcszülött az? Ez maga nem elég-e arra, hogy ezt a törvénykönyvet küriarchikusnak mondjuk? A fenti hasonlat a dobogó szívről lehet ugyan sánta és rossz, de kifejezi az én felogásomat a liturgia fontosságáról, arról, hogy milyen drága kincsnek tartom én azt a magyar református egyházra nézve. De hogy még méltóbban fejezzem ki e kincsnek értékét, átadom a szót az én halhatatlan földimnek, a XVII. század nagynevű liturgusának, Milotai Nyilas Istvánnak, ki is 1621-ben kiadott ágendájának előszavában ezeket mondja:

„Boldog vagy te, magyar nemzetben letelepedett Istennek szent gyülekezete, mert noha olyanná lőttél az te hátadon szántó idegen nemzetségeknek elviselhetetlen igájok és megemésztő kegyetlenkedések miatt, mint amaz minden segítségtől megfoszta-

tott gyámoltalan igaz özvegy, holott valaki felkelhet, csak te rajtad kapdos, hogy az te kebledben feltartott vipera kígyóknak kölykeihez hasonló fiaidról ne szóljak: mindazonáltal mindannyi veszélyid között is az Ur Isten az ő legdrágalatosabb, legidvességesebb és legszentebb ajándékát, az anyaszentegyházbeli szolgálattól te közötted mindediglen megtartotta. Ez az oka, hogy minden reád törő, s pusztulásodra igyekező gonosz akaróid ellen, noha rongyosan, értékedben és számos voltodban megfogytokozva, de mégis megmaradtál“.

Természetes dolog, hogy aki ilyen sokra becsüli az isteniszteletet, — pedig ki ne becsülné, — azt legalább főbb vonásaiban egyöntetűnek kívánja látni. Ezért kívánta M. Nyilas István is általánosítani „azt a szolgáltnak formáját, melyet — úgymond — Debreczennek kereszttyén városában... láttam, hallottam és amaz boldog emlékezetű nagy apostoli emberektől: Hodászi Lukácstól és Sárközy Jánostól tanultam“.

Egységesnek, főbb vonásaiban kötött formájúnak kívánom én is az isteniszteleti rendtartást, mert csak úgy lehet annak méltóságát, jelentőségét, és a lelkekre gyakorolt üdvös hatását biztosítani. A lelkek fáj nekem, mikor látom, hogy a szomszéd kollegánkat sem tudjuk helyettesíteni, még közvasárnapon sem, ha meg nem kérdezzük előbb: mi a szokás tinálatok? Azért emelem fel szavamat idejekorán, hogy a tárgy iránt való érdeklődést fölkeltsen azokban, akik bőlebben és nyomatékosabban szólhatnak hozzá.

Ha ily módon idejében kialakul a közvélemény, akkor az összeülőendő zsinat bizonyára nem fog elzárkózni a liturgia rendezésétől.

Előre bocsátom, hogy én a liturgiai szabályzatot nem kívánom az egyházi törvénykönyvbe, mint annak egy fejezetét bevenni, s paragrafusokba szedni, mert ez az isteniszteletet eredeti jelentőségéből s méltóságából kivetkőztetné, üres formasággá alacsonyítaná. Hanem leghelyesebb lenne ezt a szabályzatot külön füzetben kiadni, s az egyházi törvények illető szakaszában egyszerűen erre a füzetre utalni, s az ehhez való alkalmazkodást a lelkész kötelességei közt hangsúlyozni.

Hogy milyen legyen ez a liturgiai rendtartás, annak megállapítása céljából mindenekelőtt tisztába kell jönnünk a prot. istenisztelet természetével, jellemvonásaival. Helytelen minden olyan istenisztelet, amelynek egész berendezéséből, lefolyásából nem érezhető ki az illető felekezet szelleme és lelkülete. Prot. egyházunknak éltető lelke, jelleme: a tiszta bibliai alap, a világosság, egyszerűség és igazság. Ezeknek az elveknek kell tehát uralkodni isteniszteletünk berendezésénél; ezeknek kell mintegy kisugározni isteniszteleti cselekményeinkből. Így tehetünk csak eleget Megváltónk rendelkezésének, hogy Istenünket lélekben és igazságban imádjuk.

A kath. egyház üdvтана szerint az üdvnek kizárólagos letéteményese az egyház, vagyis annak látható organuma: a papság. Ezért az istenisztelet is nem a szívek, hanem az egyház cselekménye, melyben az egyesek csak passzív részt vesznek. Merő ellentéte ennek a prot. felfogás, mely szerint minden ember önmaga van hivatva az üdv elnyerésére; tehát az istenisztelet is nem az egyház, hanem az egyesek

buzgóságának kifejezője. Ennélfogva a ref. istenisztelet nélkülözhetlen kelléke:

1. az *egyéniség* (subjectivitas). Kiküszöbölendő az isteniszteletből minden olyan részlet, mely nem a gyülekezeti tagok érzelmeit juttatja kifejezésre. Ennek az elvnek túlhajtása azonban nagy szabadságra, ziláltságra vezetne, ha ennek mérséklőjéül nem szolgálna egy másik vonás:

2. a *bibliaiasság*; az evangéliomban lerakott elveknek követése s az apostoli kor isteniszteleti rendjének szem előtt tartása. Hogy

3. a *közérthetőség, egyszerűség* szintén alapjelleme a ref. isteniszteletnek, azt hangsúlyozni szükségtelen. Végre az eddigiekből foly;

4. a *bensőség és igazság*, szemben a farizeusi tünnettessel s az értekekre ható misztikus külsőségekkel; Mitrovics Gyula ide sorozza még a szellemisséget, az erkölcsi tisztaságot és szabadságot, de ezek az említett négy fővonásban tulajdonképpen benn foglaltatnak.

Ha ezekhez az elvekhez isteniszteletünk minden részleténél következetesen ragaszkodunk, akkor egész liturgiánk minden ízében erős, jellegzetes, hatékony és buzgóságkeltő. A múlt években némely pihent agyakban született isteniszteleti reformtervek: mezei és éjjeli isteniszteletek, aratási ünnepek stb. megannyi merényletek a prot. liturgia puritán evangéliumi jellege ellen. Epen ilyen végzetes tévedés a Dávid és Salamon *istenszolgálatában* keresni a ref. istenisztelet alapjait.

A mostani isteniszteletünk rendje is nagy részt a fenti elveken alapul, de ahol felmerülnek olyan általános, vagy még inkább helyi szokások, melyek a subjectivitas, bibliaiasság, egyszerűség és igazság elvével ellenkeznek: ott nyomban előáll valami félszegség, az istenisztelet prot. jellegének, vagy lélekre ható erejének rovására; mire nézve a részleteknél példákat is fogok említeni.

Es most áttérek a tulajdonképeni liturgiai szabályzat tervezetére.

Az egész műnek címeül ezt óhajtanám: „*Isteniszteleti rendtartás (vagy: szabályzat) a magyar református egyházban*“. Állana pedig három főrészből, u. m.: 1. *rendes isteniszteleti cselekmények*; 2. *a sákramentumok kiszolgáltatása*; 3. *rendkívüli isteniszteleti cselekmények*.

(Folyt. köv.)

Visszaemlékezések a turiak arany-száju papjára.

— Nem szeretem a személyi kultuszt — hallottam nemrégén egy jó barátomtól egyik honatyánk bandériumus bevonulása alkalmával.

Tudja a jó Isten, az ilyen magunkfajta kálvinista magyarok nem is igen szeretjük azt a sok világi hü-hót, zenésmisét s azokat a szenttéavatás ceremóniáira emlékeztető dolgokat, ünnepeket. Gergely Antallal azonban kivételt kell tennünk. Nem avatjuk ugyan szentté a turiak egykori arany-száju papját sem, mindazonáltal szent kötelességünknek ismerjük, hogy az ő életének tanúságos napjait itten ottan feljegyezzük.

Pótolhatatlan hely nincsen ezen a világon, — mondja egyik régi közmondásunk. Aki azonban Gergely Antalt közelebről ismerte, bátran megírhatja róla, hogy az ő helye ez idő szerint pótolhatatlan nemcsak Mezőtúron, hanem a mi protestáns egyháztársadalmunk életében is. Én legalább, aki évekket ezelőtt, mint téri káplán, ott sétálgattam vele a Berettyó partján, bátran merem állítani, hogy nekünk ez idő szerint hozzá hasonló emberünk — eloquentiát illetőleg — nincsen.

Csak most sajnálom igazán, hogy nem fogadtam el annak idején egyik öreg lelkészünk tanácsát, aki kápláni vizsga után arra figyelmeztetett, hogy minden napról jegyzetet vezessek, naplót készítsék. Milyen könnyedén irhatnám le mostan, hogy milyen világot éltem én az 1902-ik év nyarán Mezőtúron, a mi feledhetetlen emlékű Antal prófétánk társaságában.

No, de szerencsére tíz esztendő nem olyan nagy idő, hogy arra vissza ne tudnék emlékezni. Augusztus 2-ika volt éppen, amikor a rakamazi állomásról korán reggel elindultam Mezőtúr felé, hogy az ott lakó, ma már néhai b. e. Turgonyi lelkész úr mellett szolgáljam az Urat. A debreceni állomáson pár óráig várnom kellett. Itt hallottam aztán, hogy néhány fertály óra múlva az emlékkertben a kőoroszlán helyén valami monumentális szobrot akarnak leleplezni a debreceni magyarok. Elballagtam hát az emlékkertbe, ahol egy nagy vászonleppellel bevont bronzszobor állott előttem. Megvártam a nagy ünnepséget. Mikor lehullt a lepel a szoborról, egy ágaskodó poszogó bogárra emlékeztető bronztömeg meredt felénk. Ez volt a Szabadság-szobor. A jelenlevő öreg diákok tüstént elnevezték „Zsuzsi“-nak.

— Nincs itt művészet, — gondoltam magamban, — jerünk Túrra. Háttha ott többet látok.

Mert szó ami szó, már ebben az időben a Gergely művészetének híre szárnyat kapott a káplánok és a diákok között. A diákok szeretnek gúnynevet adni mindennek és mindenkinek, az egyes egyházi szónokokat remekül tudják kifigurázni, Gergelyről azonban már ekkor széltében-hosszában azt beszélték a téri legátusok, hogy olyan kitűnő egyházi szónok nincsen sem Pesten, sem Debrecenben.

Késő este érkeztem Túrra. A legelső estét soha el nem felejtem életemben. Feküdni akartam éppen. A kápláni szoba ablakai nyitva voltak. Hirtelen valami csodás, mélységes rezgő hangtömeg ömlött át az ablak vasrácsai között. Vajjon miféle hangok ezek? — tündöttem magamban. Észrevettem aztán, hogy egy roppant mély hangú harang szólalt meg a közel levő toronyban. Szombat este volt s ilyenkor Túron a legnagyobb haranggal jelzik a hét végét, a vasárnap közeledését.

Másnap, vasárnap reggel Turgonyi nagytiszteletű úrral együtt átmentünk a közös lelkészi irodába. Már ekkor ott volt Gergely Antal lelkész úr is. Éppen a palástot vette magára, mikor beléptünk.

Mikor először ránéztem, a nagybányaiak Soltész Elemérje jutott eszembe. Az a mosolygó, derűs arc állott előttem, mintha csak Soltész évelődne valamelyik bagoly diákkal a széniori hivatalban.

— Megyek újavárosra predikálni, — mondá Gergely lelkész úr a kölesönös bemutatkozás, a „mikor

érkezett s hogy érzi magát köztünk“ szokásos kérdészködések után.

Ezen a vasárnapon a belvárosi templomban én végeztem az istentiszteletet. Mondhatom, hogy soha kedvetlenebbül nem állottam a szószéken, mint ezen a vasárnapon. Olyan kevesen voltunk a téri nagytemplomban, hogy a predikáció közepén szinte szerettem volna kijelenteni: „Ugyan Atyámfiái, miért irattatok fel a templom falára azokkal a nagy fekete betűkkel: Jöjjetek el, imádjuk az Urat; miért helyeztétok a toronyba azt a ritka szép szavú, hatalmas harangot, ha egyszer a ti templomotok üresen áll még vasárnap reggel is?!“

— Mindig ilyen kevesen vannak kigyelmegek a templomban? — kérdeztem istentisztelet után egy hazafelé lépkedő kálvinista polgártárstól.

— Nem, kérem alássan, csak akkor szokunk ilyen kevesen lenni, mikor Gergely nagytiszteletű úr nincsen a templomban.

— Jól indul a téri káplánság! — sóhajtottam egyet.

A következő nap, minthogy éppen a papi vizsgára kellett készülnöm, megkaptam én is az írásbeli dolgozatként szereplő predikációhoz az alapigét.

Az alapigét jól megjegyezve, tüstént átsétáltam Gergely nagytiszteletű úrhoz s tréfából megkérdeztem tőle, hogy nem volna-e kedve erről a textusról egy predikációt írni?

Kérdézősködésem után rám nézett s aztán mosolyogni kezdett. — Öletnek ötlet — mondá — én azonban nem igen szoktam egyházi beszédek írni. Tanácsadással ellenben, minthogy hozzám fordult, szívesen szolgállok. Különbön várjon csak, — beszélt tovább — ha vasárnapig esőt ad az Isten, hát akkor a kollegám által említett alapigéről fogok a templomban beszélni s majd akkor megfigyelheti, hogy én mimódon dolgozom ki a kérdéses alapigét. Ha azonban vasárnapig nem kapunk esőt, akkor kénytelen leszek a szárazságról predikálni; szóval az utóbbi esetben a kérdéses alapigét nem használhatom.

Soha a fellegeket nem lestem annyira, mint ezekben a napokban. Fájdalom, hiába. Rettenetes nagy hőség volt az egész héten. Néztem, néztem a téri torony hatalmas buzogányát, de mindhiába. A kéklő égboltozat ott állott felette minden változatosság nélkül. Még csak egy bárány felleg sem szállott át a város felett.

Igy hát vasárnap nem a papi vizsgára feladott alapigéről prédikált, hanem Ézsaiás XIX-ik részének 6-ik és 7-ik verseiben található eme sorokról: „A folyóvizek eltávoznak és a töltések között folyó patakok elszáradnak és elapadnak, a nád és a sás meglankadnak. A folyás mellett, a folyóvíz partján való pázsit és a folyás mellett való minden vetemény megszárad, elfogyatkozik és nem leszen“.

Emlékszem még ma is erre a predikációra. Gyönyörűséggel esetelte, hogy a szittyó, a nád, a káka milyen szomorúan hajtja le a fejét az ilyen száraz időben. Megrepedezik a föld a határban. A föld nyílása mintegy esőért sóhajt az egek felé. Néha a látóhatár alján felhasad egy-egy sötét felhő, de mintha egy titkos kéz azt írná a fellegekre: Kerüld el ezt a bűnös tájékat, — a felhasadó felleg itthaggy bennünket esőcseppek nélkül.

Úgy elszárad a plánta a hőség miatt, úgy elsóvá-

nyodik ilyenkor a föld, hogy szavakat is alig találunk a mi nagy nyomorúságunk elmondására. Oh, de ha csak a föld lenne itt kopár és sovány! Koparak azonban közöttünk a szívek is, akárcsak az esőt nem kapott száraz rögök.

Ezeket a gondolatokat hozta ki az alapigéből. Mikor a kopár szívekről beszélt, a papszékkal szemközt ülő Herbai uram — akit Gergely, minthogy egyike volt a legjobb templomi énekeseknek, „énekes Herbai“-nak nevezett, — megcsóválta a fejét, jelezve, hogy ilyen szép igazságot még ő a katedrából sohasem hallott.

Általában látszott az egész templomi közönségen, hogy itt egy olyan lelkész hirdeti az ígét, akit éhen, szomjan elhallgatnának reggeltől napestig.

Különösen az imádkozásban volt utólérhetetlen nagy mester. Mintha csak valamelyik szegény, ártatlan koldúsgyermek esdekelne a könyörületes szívekhez, olyan forma hatást gyakorolt az emberre az a jelenet, amikor Gergely imádkozni kezdett a katedraban. S ne mondja senki, hogy ez a hasonlat sántít, hogy nem méltó az ő nagy szelleméhez. Az ilyen dolgok árulják el az igazi művészt. Azt a fülbemászó csodálatos hangot, azt a különös érzést, amely ilyenkor meglepte az imádkozó közönséget, lehetetlen leírni. Az árva gyermekeknek otthont nyújtó Kálvineum valójában méltó apostolt talált abban az emberben, aki még imádságában is olyan hiven tudta elébünk tárni a szegény, az elhagyatott, a saját sorsán kesergő árva gyermeknek szívből jövő, könyeket fakasztó egyszerű imáját.

Hallottam imádkozni a saját gyermeke keresztelesekor. Ekkor született a kis lánya s ő maga keresztelte a templomban. Az apai könyörgés, az anyai szív hálája olyan szépen, olyan gyönyörűséggel volt előadva, hogy valósággal úgy tűnt fel előttünk az egész kereszteleési szertartás, mintha nem is a túri templomban, hanem valahol az ég angyalai között lettünk volna.

A kis leánya születése után a legközelebbi vasárnap istentiszteleten, amikor ő volt a hetes, a kis gyermekek neveléséről beszélt. Emlékezem erre a predikációra is. A CXXVII-ik Zsoltár 3., 4. és 5. verseiben található ezen igékről beszélt: „Imé az Úrnak örökségei a fiak, és az asszony méhének gyümölcse, jutalom! Miképen a nyilak a hatalmas erősnek kezében: olyanok az ifjúságnak fiai. Boldog ember, aki megtölti az ő tegzét azokkal; nem szégyenülnek meg, mikor az ellenségek a kapuban megszólítják!”

„Napok óta lelkiörömmel nézem a házam eresze alatt fészkelő fecsképart — kezdé a beszédet. — Gyönyörűséges látvány áll előttem, amikor látom, hogy az a fecske madár, amelyik sohasem járt az iskolába, olyan hűséggel tanítja fiókáit repülni. Lám, szíve van még a madárnak is, gondot visel a saját fiókáira. Hát nekünk van-e gondunk a saját gyermekeinkre?...“

Ilyen forma szavakkal s e fajta gondolatokkal kezdődött a bevezetés.

Baráth Imre.

(Folyt. köv.)

Templomszentelés Kőrösladányon.

Nagy áldozattal, minden külső idegen segély nélkül, önerejükön újították meg a kőrösladányi hívek templomukat és tornyukat. Amazt kívül-belül átrepertették, a mennyezetet, az ülőszékeket, ajtókat újonnan festették s új, díszes fedél alá vették sugár, magas tornyukat. Szívöknek az volt a legfőbb vágya, hogy az első imádságot szeretett püspökünkkel együtt rebeghessék el a megújított istenházában s ünnepélyes szertartással tegyék emlékeztetéssé a napot, mely után régóta vágyva-vágyakoztak. És a várt nap elérkezett. Augusztus 3-án a déli vonattal indult ki Debrecenből főtisztelendő püspökünk, kísérőül rendelve magához az egyházkerületi pénztárnokot. Erős puritán természeténél fogva inkognito, azaz úgy kívánt utazni, hogy utazása vonalán arról előre senki ne értesüljön. Kozma Zsigmond biharnagybajomi lelkész előtt azonban csak nem maradt titok a püspök jövetele s egyházának állomásán sietett őt üdvözölni s üdvözlésének azzal kívánt nyomtatékot adni, hogy a tikkasztó melegben utazóknak frissítővel kedveskedett. A vasúti bonyodalmas s nem éppen kedvező csatlakozások okozták, hogy főpásztorunknak a szeghalmi állomáson le kellett szállania s úgy tenni meg az útát kocsin Kőrösladányig. De már itt csakugyan nem lehetett csendben elsurranni a tisztelgő közönség előtt. Dr. Popovics Viktor, a járás kiváló t. főszolgabírája, nagyszámú közönség jelenlétében lelkes szavakkal üdvözölte püspökünket járása határában, melyekre püspök urunk őszinte bensőséggel, meghatottan válaszolt. A szeghalmi állomás udvarias főnöke — mintha csak összebeszélt volna Kozma Zsigmond kedves barátunkkal, — szintén nem bocsátotta addig tovább az utazókat, míg kellemes frissítő nyújtásával magyar vendégszeretetének s igaz tiszteletének kifejezést nem adott.

Egész kocsisor várakozott az érkező püspökre. Virággal izléssel s gazdagon feldíszített kocsira ült fel püspökünk. De az elhelyezkedés előtt a kőrösladányi egyház küldöttségének élén előbb Sáfár István s.-lelkész-tanító is üdvözlő beszéddel fogadta püspök urat, ki az üdvözlésre ismét szívélyesen válaszolt.

Csinos, alföldi típusú, magyar fiúk, ficánkoló lovakon, élükön zászlóval nyitották meg a menetet, mely elég rövid idő alatt, szerencsésen meg is érkezett a szépen zöldelő lombos fáktól koszorúzott, csinos községhez. A kellemes össz-

hangú harangok ünnepélyesen zúgtak a toronyban. Hatalmas diadalkapu díszlett a község végén, „Isten hozott” felírással, zöld ágakkal, girlandokkal, virágokkal s zászlókkal gondosan díszítve. A templom előtt Dombi Lajos, az esperes és Tóth József körösladányi lelkész várták az érkező püspököt, sok százra menő közönség jelenlétében. A házakon nemzeti zászlók lobogtak, az arcokon mindenütt az öröm tüze égett, a szemek ragyogva keresték a várva-várt vendéget, az ajkak lelkesedéssel éljeneztek. *Tóth József* tartalmaz, az ő költői tehetségére valló kedves beszéddel üdvözölte főpásztorunkat a templom előtt. Lehet gondolni, hogy mekkora figyelemmel leste, várta püspökünk ajkairól a munkaidő ellenére is nagy számmal összegyűlt közönség az első szót, leste az első hangot s figyelt néma csendben, hogy egy hangot se szalasszon el kellő meghallás nélkül azokból a szavakból, melyek most is, mint máskor is mindig, oly zengzetesen röppentek el főpásztorunk ajkairól, válaszul a lelkész üdvözlő szavaira. A válasz elhangzása után, egyszerű, nemes ízléssel öltözködött leány vált ki a közönség sorából s a körösladányi leányok nevében gyönyörű szép virágcsokorral lepte meg püspök urunkat. Ilyen alkalommal sajnálom, hogy a gyorsírás mesterségét meg nem tanulhattam. (Ezelőtt 40—45 évvel nem is lehetett ehhez a tudományhoz olyan könnyen férközni, mint már ma!) Így aztán nagy sajnálatomra nem írhatom itt le sem a csokor átadásakor elhangzott, gyönyörű mondatból álló üdvözlőt, sem a pillanat ígéző hatása alatt fogamzott gondolat-szülte választ, mely mellett püspökünk a díszes csokrot átvette. Azt hittük, hogy a leányzó valamelyik ladányi gazdaház ékes virága, s csak később tudtuk meg, hogy az egyszerű, de ízléses öltözetű szónok-leányka, a gazdaleány uniformisában egyik kedves tanítónője a körösladányi egyháznak (Bíró Margit k. a.). Az illúzió kellemes volt, de irányító példa is arra, hogy a mező liliomai mindig kedvesebbek a maguk nemes egyszerűségökben, mint a virágházak mesterségesen tenyésztett, költséges és még is a legtöbbször illattalan díszvirágai.

Alig szállott meg a lelkész lakon szeretett püspökünk, a lelkész jelentette, hogy üdvözlő küldöttségek óhajtják tiszteletüket bemutatni. Körösladányon sem közigazgatási, sem bírósági tisztviseléség nincs. Egyszerű nagyközségben vagyunk s ennek ellenére hat rendbeli küldöttség jelent meg a tisztelgésre.

A lelkész lakon tisztelegtek a következő

küldöttségek : 1. A helybeli róm. kath. egyház Chilki László plébános vezetése alatt. 2. A községi előljáróság Such István főjegyző vezetése alatt. 3. Izr. hitközség Weiszhausz Dezső elnök vezetése alatt. 4. Tanító-testület Kiss Sándor vezetése alatt. 5. Önkéntes Tűzoltó-egylet Pejtsik Dezső vezetése alatt. 6. Ipartestület Mészár Lajos vezetése alatt; végül a vésztői egyház küldöttei.

Estve gazdagon terített asztal várta a vendégeket. Az asztalfőn püspök úr, jobbján az esperes, balján az egyházkerületi pénztárnok foglaltak helyet. A házigazda s szeretetreméltó neje kifogyhatatlanok voltak a vendégszeretet magyaros erényeinek gyakorlásában. A jelenvoltakat (a 3 vendégen kívül ott volt a tanítóikar, több intelligens egyháztág, a presbiterium stb.), kik többen voltak harmincnál, a háziak s néhány úri leányka szolgálták ki. Így a házi nőnek, a lelkes papnénak, nemesaka kitűnő konyha ízletes termékeire, de a vendégek ellátására is kiterjedt odaadó gondossága. A pohárköszöntők természetesen nem maradhattak el. Püspök urunkon kívül Dombi Lajos esperesre s Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárnokra üritettek poharat, kik mindannyian viszonzták a megtiszteltetést. Mindenik felköszöntőnek érdekes vonatkozása volt. Tóth József lelkész különösen annak az örömmel adott kifejezést, melytől a ladányiak szíve hangosan dobog, hogy püspök úr őket meglátogatni szíveskedett. Dombi Lajos esperesnek atyai meleg szeretetét emelte ki a szónok. Szentandrassy Elek szövetségi igazgató pedig, mint egykori tanítvány a békési gimnáziumból, egykori tanárát üdvözölte a pénztárnokban, kedélyes reminiscenciával fűszerezve felköszöntőjét. Közel volt az éjféli, mikor a társaság nyugalomra vonult.

Vasárnap reggel 1/9 órakor szólalt meg a figyelmeztető harang; 9 órakor pedig az összes harangok ünnepélyesen hívták a híveket a megújított templomba, melynek a bejárási közei is zsúfolásig megteltek. A szokásos énekek elhangzása után főtiszteletű püspök úr emelkedett a templomi szószékbe s mondott andalítóan buzgó hangon fenséges imádságot, melyet a hívek áhítattal mondtak utána. Az alkalmi vonatkozású imádság valódi műremek volt. Ő utána Tóth József helybeli lelkész tartott gyönyörű alkalmi ünnepi egyházi beszédet. I. Kor. III. 16:17. alapján. A beszéd meglepő, új gondolatai, sok irányban alkalmi vonatkozása mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét. Az egyházi beszéd után Dombi Lajos esperes

tartotta a bezáró imádságot, mely méltó folytatása volt az előző részleteknek. Végül Gönczy Béla, Vésztő ifjú lelkésze, keresztelt meg öt kisdedit, tartalmas keresztelő beszédet s meghatározó imát mondván az új szülöttek fölött. A kimenő ének elhangzása s az ünneplő gyülekezet szétoszlása után a presbiterium díszgyűlést tartott a templomban, a szokásos formák megtartásával. A lelkész által tolmácsolott meleg üdvözlésre a püspök és esperes szívélyesen válaszoltak. Ekkor aztán az idő előrehaladtára való tekintettel sietve indult főpásztorunk, hogy az egyházban látogatásokat tegyen. Meglátogatta az üdvözlő küldöttségek szónokait, kik látható örömmel arcukon adták kifejezést annak a kellemes érzésnek, mely bennök a püspök úr megtisztelő látogatása következtében ébredt. Ki kell emelnünk a helybeli római katolikus plébános urat, ki keresztyéni szeretettől lelkesedő szavakban üdvözölte volt már a küldöttség élén is főpásztorunkat s hasonló szeretettel fogadta a látogatást is. Ki kell ezt itt emelnünk annál is inkább, mert bizony néha-néha megesik, hogy az ilyen nemű érintkezés keresztyén testvéreink részéről csak a külső, rideg formáság határa között mozog; a száj szól, anélkül, hogy a szólás a szív teljességéből származnék. S ha ez Körösladányban nem ez utóbbi alakban nyilatkozott meg: jele annak, hogy Isten fiai, a körösladányi keresztyének között nincs felekezeti kedvetlenség... A látogatások befejezése után több mint 140 résztvevővel ünnepi ebéd volt püspökünk tiszteletére.

Ne felejtsük még megemlíteni azt, hogy a templomozás végeztével a szeghalmi egyház küldöttsége is tisztelgett, kellemesen emlékezvén vissza a püspök úrnak a Kálvineumi-ünnepélyen Szeghalmon történt látogatására. Az idő repült, főpásztorunkat ezer munka, ezer gond várja ezer felől: sietnie kellett a vissza-indulással. A díszében meghallgatta az öt lelkesen üdvözlő szónokot, lendületes, eszmékben mélyen járó, gondolatokban gazdag beszédben válaszolt arra s aztán sietnie kellett, hogy a kedvezőtlen vasúti vonatcsatlakozások bajain kifogva, a 4 órás vonattal Dévaványáról Kisújszálláson át Debrecenbe indulhasson, hova szerencsésen meg is érkezett, kellemes emléket hagyván maga után s hozva is magával a fel-emelő ünnepségről.

R. S.

Egy pár szó

nagytisztelendő dr. Veress István úr „A magyar református lelkészi állás főproblémái a XX-ik század elején“ V. cikksorozatához.

Igazán dicséretreméltó munkát végez dr. Veress István lelkész úr fenti cím alatti érdekes és valóban szükséges közleményeivel, különösen most, amidőn idestova elérkezik az ideje, hogy az oly sokat kifogásolt törvények az új zsinat összeülésétől revízió alá kerülnek s megalkottatnak az új, a jobb, mindent felőlelő s mindeneket kielégítő törvények. De engedjen meg nekem nt. dr. Veress István úr, hogy legutóbbi cikkében a „lelkészválasztásról“ általa elmondottakhoz egy néhány megjegyzést fűzzek, nem azért, mintha nem volna mindazokkal teljesen megvilágítva a tárgy, de talán az általam elmondottak is tisztázzák némiképen.

Osztanom abban a véleményében nt. dr. Veress István úrnak, hogy a lelkészválasztás mai ferdeségei nagy tápot találnak törvényeinkben, de én ezen ferdeségek okait nem csak a törvényekben s a nt. úr által elmondottakban találom, hanem még a lelkészi állások betöltése körüli céltalan eljárásokban és a segédlelkészek mai elhelyezésének rendszerében.

Az egyházi törvények minden egyes fázisára a lelkészválasztás körüli eljárásoknak fixirozott időtartalmat jelölnek s mégis konkrét eseteket tudnék csak a közel múltból is felsorolni, hogy lelkészi állások, melyek üresedésbe jöttek, csak négy, öt, hat, hét hónap után töltettek be, szerény véleményem szerint e hosszú választási láz első sorban befolyásolja az egyházközségek nyugalmanak feldúlását és midőn már az ilyen, hónapokon keresztül lelkészválasztó gyülekezetnek a törvény szerint végre valahára választani kellene, a minősítő bizottságtól haladékat kérnek azzal az indokolással, hogy mindeideig nem volt idejük a körültekintésre; a halasztást rendesen megkapják, hiszen egy hét az egész, ezalatt aztán körültekintenek az atyafiak úgy azonban, hogy a legtöbb esetben még ki sem lépnek a falujokból. Egy hét nem nagy idő, de azt talán szükségtelen mondanom, hogy mit jelent „még egy hét“ a lelkészi állásra nézve.

Szerintem, hacsak a törvény-előirta idők megtartatnának is, nem volna annyi gyom a lelkészválasztás mezején — meg hát azok a törvényszakaszok a kötelező időt incluzive állapítják meg s miért ne lehetne, ha máskülönből lehetséges, azokon a terminusokon rövidíteni a gyorsabb elintézésel. (Nem értem alatta a felebbezési idő rövidítését.) Másik okát én a lelkészválasztás eltorzulásának érdemellen embereknek érdemes egyházakba való beválasztásának, sok más egyebekkel s a nt. Veress István úr által elmondottakkal — még a segédlelkészek mai elhelyezésének rendszertelen rendszerében látom.

Itt az „ad hoc“-féle elhelyezés feltétlen kiküszöbölendő; mert itt van a csirája annak, hogy méltatlan emberek kerülnek meg nem érdemelt egyházközségekbe; mert hiszen akkor, midőn egy okleveles segédlelkészt Feketetőtra s ugyanabban az időben egy IV. éves hittanhallgatót Mezőtúrra rendel a püspöki hivatal — holott az az okleveles a jobb kvalitású emberek közé tartozott, míg ez utóbbi

inkább a gyengék közé — ne csodálkozzunk azután azon, ha az a IV. éves ifjú később még lelkésznek is általna kimenni Feketetőtra s mindenáron nagy ekléziába akar jutni s célját a lehetőség szerint minden eszközzel igyekszik megvalósítani. Pedig, Istenem, mily könnyű volna ez égető kérdést megoldani. Miért ne lehetne a segédlelkézi állásokat osztályokba sorozni? Hiszen oly könnyű volna! S miért ne lehetne a fiataloknak, a IV. évet végzetteknek, a legalsóbb osztályban kezdeni a szolgálatot s így üresedés esetén fokozatosan felhozni a jobb állásokra s aki esetleg nem igényli már a jobb helyre való helyezést, miért ne lehetne szolgálati helyén hagyni? És így, szerintem, eléretnek egyfelől az, hogy minden segédlelkész megismerné úgy a kis-, mint a nagy egyházak ügyét-baját és szolgálván esetleg minden osztályú állásban, sokkal nagyobb gyakorlatra tenne szert a lelkézi teendők minden fázisában, mint ma; — másfelől nem találkoznánk annyi nyilvánulásával az önértékelés szertelenségének. Gyülekezeteink még igen sokszor a szerint értékelik pályázatok alkalmával a segédlelkészeket, hogy hol szolgálnak s a nem nagy helyen szolgáló segédlelkészt egyszerűen negligálják s egy segédlelkészt, ki nagy helyen szolgál, elmennek meghallgatni a harmadik egyházmegyébe is és a saját egyházmegyéjükből pályázót — ki pedig legalább is oly mértékben, mint a meghallgatott, arravaló ember, szolgálván bár csak a közeli községek valamelyikében, meg sem hallgatják; és ime, ha meg volna a fokozatos előhaladás a segédlelkészek szolgálati idejével, akkor eléretnek az, hogy az okleveles segédlelkészek hasonlójú egyházakban szolgálnának s nem volnának kénytelenek a kis egyházakban levők a nagy ekléziák-nyújtotta előnyt más úton behozni.

Sokat, nagyon sokat lehetne e dologról írni és beszélni s talán szükséges is volna, már csak azért is, mert szerintem a lelkészválasztás ügyének tisztázásával szoros kapcsolatban van s nagyon szeretném s úgy hiszem, a segédlelkész kollegák hasonlatosképen, ha illetékes faktorok figyelembe vennék azon szerény eszmémet, osztályoztassanak a segédlelkézi állások s a fokozatos előhaladás léptessék az „ad hoc” kirendelés helyére s úgy hiszem, hogy ezzel a lelkészválasztás burjános mezeje is tisztulna egy kissé.

Álmosd, 1912 július 31.

Székelyhidy Béla,
h. lelkész.

TANÜGY.

Az új népiskolai tankönyvek.

A tiszántúli református egyházkerületnek a tankönyv kiadványairól közelebb közrebocsátott „Értesítése” szerint az 1912—13. iskolai évre 11 új népiskolai kézikönyv indítatik közforgalomba az eddigi könyvek helyére.

Az új könyvek közrebocsátását főleg az új tanterv ele. beléptetése tette halaszthatatlanná; amely szükségérzet mellett aztán az egyes tantárgyak foly-

tonos és természetes fejlődése, valamint a nevelés-tani és módszertani haladás kívánalmái is kellően érvényesültek ez új kiadásokban. Létrejöttökre megjegyezzük, hogy ezek is mindannyian nyilvános pályázat útján készült s jutalmat nyert pályamunkák és nagyobb rézük sikerült képekkel díszítve, tetszetős kiállításban, csinos erős kötésben jelent meg. Így buzgó tanítóink szakszerű felhasználása mellett tanításügyünknek továbbvitelére vannak hivatva. A munkák értékét elismert nevű szerzőik és érdemes bírálóik — mindannyian kiváló tanfériaink — biztosítják; a bőven alkalmazott felvilágosító, szemléltető és díszítő képek pedig külső becsét, használhatóságát jelentékenyen emelik.

Miután azonban az előállítási, kötési és bizománysosi költségek, valamint a képek bevétele a könyvek kiállítás költséget jelentékenyen megnövelték: az új kiadványok árának mérsékelt felebbemelését nem lehetett elkerülni. Ez alapon az új könyvek árát a közelebbi egyházkerületi közgyűlés következőleg állapította meg.

1. Fiers Elek: Vallástani kézik. III—IV. o. (5 iv) 60 f.

2. Szappanos K.: Vallástani kézik. VI. o. (4 1/2 iv) 60 f.

3. Szabó Károly: Abéce és olvasók. I. o. (10 iv) 60 f.

4. Csurka—Kiss: Olvasókönyv II. o. (15 iv) 80 f.

5. Tassy—Ladányi: Olvasókönyv III. o. (15 iv) képekkel 1.—K.

6. Tassy Miklós: Olvasókönyv IV. o. (20 iv) képekkel 1 K 20 f.

7. Csurka István: Olvasókönyv V—VI. o. (33 iv) képekkel 2.—K.

8. Keckeméty L.: Természetrész VI. o. (10 iv) képekkel 1.—K.

9. Császár Gyula: Magy. nemzet tört. V—VI. o. (8 1/2 iv) képekkel 80 f.

10. Vaday József: Földrajz IV. o. (5 iv) képekkel 60 f.

11. Tömöry Jenő: Földrajz V—VI. o. 7 1/2 iv képekkel 80 f.

Az új kiadványok f. évi augusztus hó 1-ső napján hozatnak forgalomba; attól fogva Hegedűs és Sándor egyházkerületi bizománysos, helybeli könyvkereskedő cég útján, a július hóban szétküldött „Értesítő”-ben közölt feltételek szerint rendelhetők. Mutatványszámok azonban nem küldetnek széjjel, mivel a hivatalos példányokat a nagyobb helyeken rendszerint az egyházak szerzik be s amellet a bizománysosi 10% engedmény is a tanítói példányokat fedezi. Így a tanítók az új tankönyvek árával terhelve a könyvek változása idején sincsenek.

Levél a szerkesztőhöz.

Tiszteletes Szerkesztő Uram!

Engedje meg, hogy református egyházunknak (hejh! de meglátszik rajta, hogy kihagyták belőle az „Ev”-et!) én bár a legkisebb közkatónája vagyok, mégis hozzászólok a Debreceni Protestáns Lap folyóévi 30-ik számában megjelent dr Veress István cikkének azon részéhez, mely a lelkészválasztással foglalkozik, illetve kifejezem, hogy milyenek kellene

lenni a prédikátorválasztásnak, mely az Evangyéliomi Keresztyén egyházhoz egyedül méltó.

Eleve tudom, hogy a világ azt mondja, hogy csak a magam polgári ügyével bajoljak; de mint egyháztag, lelkiösmeret szerint való kötelességemnek tartom, hogy gondolataimat megpróbáljam leírni. Teszem pedig először azért, mert Isten országáért — Isten lelkétől ösztökélve — ezt tennem gyönyörűség; másodsor egyházunkat hitelveiért, s azokból eredő erőért és áldásért szeretem; harmadsor, mert nevezett cikkben a mezőtúri egyház lelkészválasztása csunya bűnével van említve, a mezőtúri hívek pedig még bűneikkel együtt is kiolthatatlan szeretetem tárgyai; negyedsor pedig, mint meglett férfi, a mezőtúri egyház most ötödik lelkészi állásának betöltését érem el, ha az Úr akarandja.

A mezőtúri mostani választási mozgalomról nehéz volna úgy írnom, hogy senkit se bántsak. Nem is írok részleteket, de annyi bizonyos a dolgok lényegét illetőleg, hogyha igazán minden melléktekinet nélkül hitelvekért van a harc, akkor minél nagyobb ez a mi harcunk, annál szebb; de ha nem hitelvek vezetnek az embereket, hanem csak egyéni hiúság — mit csak az Isten tud — úgy a legcsunjabb választás lesz ez a miénk. Ilyen hosszú előrebocsátás után, mely nekem egyszersmind a prédikátorválasztásról tapasztalásilag szerzett meggyőződésemet, az evangyéliom szerint reformált keresztyén egyházhoz, mint a lelkek földi és mennyei boldogságának munkálására hivatott intézményhez, nem illik a pályázat útján való választás. És az Isten igéjének hirdetőjéhez sem illik pályázat útján kenyér után járni, mert pályázat útján már nem is állás az, hanem csak kenyér.

Az evangyéliom szerint reformált keresztyén tiszteletes predikátorainak megválasztásánál az volna illő, ha az egyháztanács vénei, az ő szent hivatásuk tudatában már előre szorgalmasan foglalkoznának a keresztyén egyház múlt és jelen történetével, ismerőik kellene az országban az érdemes tiszteletes predikátorokat s így a szükség esetén könnyen eligazodnának, ki legyen hozzájuk illő predikátor és azt aztán békességes egyetértésben meghívnák. Más mód nálunk nem igazi predikátorválasztás, — csak közönséges hivatalnokválasztás.

Ennek azonban a keresztyénvitele csak akkor történhet meg, hogyha majd az Isten evangyéliomának hirdetői, a „tiszteletes predikátor uram“ fenséges szép nevet viselik, Isten sáfáraihoz illő méltósággal. A „Nagytiszteletű lelkész urak“ -kal lehetetlen e sort ily módon elintézni. Mert ezer halállal szemben is hirdete, hogy a „tiszteletes predikátor uram“ nem azonos a „Nagytiszteletű lelkész úrral“.* Tehát tiszteletes predikátor uram nevelje oda a híveket, hogy olyan véneket válasszanak az egyház vezetésére, akik még a predikátort is meg tudják választani, még pedig igaz érdem szerint, de sokkal inkább azért, mivel alaposan ismerik; tehát ne csak „nem adjuk meg“ szavazók legyenek. Hogy pedig most ez így van, annak nem a most is minden szépre és jóra hajló hívek az okai, még nem is a volt tiszteletes predikátorok, hanem a nagytiszteletű lelkész urak az okai, akik annyiszor visszaéltek a

* No, persze hogy nem az, így szóalok tekintetében.

hívek hitével; itt nem magát a mezőtúri egyházat értem, hanem az egész magyarországit és nem az 1912. évet, hanem az előbbi időket is.

Egyebekben pedig, bár én a népek egyik — elismerem és nagyon is érzem, hogy igen kicsi — fia vagyok, mégis rendkívül sok és hasznos dolgokat tudnék — nem leírni, de — elbeszélni tiszteletes és tudós Veress uramnak, ha erre valamelyes alkalmatlanságunk lenne, ő aztán szépen megírogatná.

Egy figyelmeztető szót azonban oda kell kiáltanom, hogy mindenkinek meghallják. Ha még tovább így mennek református egyházunk ügyei; ha nem leszünk mielőbb *evangyéliom szerint való keresztyének*, úgy nem soká *három fele szakad* a nagy lomha test. Egy rész megmarad ceremonialis egyháznak, nagyrésztben a mostani javaival, szerez hozzá pompát, korpótléket, káplántartási pótléket, kongruát stb., stb. magyarul az államtól kikunyorált morzsát, az ő nagytiszteletű lelkész urainak; itt lesznek urak és jobb módú hívek hitetlenül. Ezeket látva a második rész, a szegény, megcsalt nép, szinte lesz hitetlen, de már nekik nem kell egyház, nekik, mint ők mondják, nincs mit szégyelőni, ha egyházon kívül lesznek is. A harmadik csoportba tartozók alkotnak, mint hajdan, a hit erején szabad keresztyén egyházat s tartják a predikátort tiszteletes kenyérrel, a saját magokéból szegve, örömmel adva abból, a mijök van... Azt hiszem, akinek szeme van, látja, akinek füle van, hallja.

A szíves közlésért hálás köszönete, mondva, vagyok Tiszteletes Szerkesztő Uramhoz atyafiságos szeretettel.**

Mezőtúr, 1912. év július hó 28.

Horváth Károly,
kép. kőm. mester.

KÜLFÖLD.

Genfi levél.

Nagytiszteletű Szerkesztő Ur!

Iskolai tanulmányútam egyik kiváló pontjára *Genf*be érkezve első dolgom volt magyarokat keresni, akikkel valahára szívem szerint kibeszélgethessem magamat az édes magyar nyelven. Úgy emlékezem, a múlt évben szó volt a genfi magyarokról. Sajnos, ilyenekről ma nem lehet beszélni. Semmiféle magyar egyület, kört, klubot vagy más néven nevezhető szervezetet nem sikerült találni még a bejelentőhivatal és rendőrség segélyével sem. Na, mondom, majd találok diákokat az Univerzitéten. Ott azzal fogadtak, hogy magyar diákegyület nincs. Nehány magyar tanuló azonban akad. Sikerült is egyet találni, aki elmondta, hogy tényleg csak néhányan vannak s hogy az ifjúsági együletet legalább *népleg* szerepel-

** Közöltük ezt a küldeményt közvetlen eredetiségeért anélkül, hogy vele szemben egyéb megjegyzést kívánánk tenni, mint egyfelől azt, hogy lényegtelen, aprólékos gondolatokkal jelentékeny javítást nem lehet teljesíteni; másfelől pedig azt, hogy magunk is abban a meggyőződésben vagyunk s ezt megbízás nélkül is kijelenthetjük, hogy tiszteletes tudós dr. Veress István szeretett barátunk készséggel áll elébe a szónak!
H. szerk.

tethessék: a szász testvéreket is meg kellett fogni magyaroknak, akik egyébiránt nem igen kérnek az ilyen kvalifikációból.

Lélekemelő istentiszteletben és templomi ünnepélyben volt részem e hó 23-án vasárnap a St. Pierre nagy Cathedrale-ban, amint a genfi kálvinisták nevezik. A városi secondaire és superieur-iskolák hittani évfáráó ünnepélyét tartották meg ez alkalommal a zsúfolásig megtelt nagy templomban. Az iskolák itt — a minálunk szokásos értelemben vett — „vizgát” a hittanból sem tartanak, hanem a jó magaviseletű kitűnő tanulók díjakat (prix) kapnak az évfáráó ünnepélyen, hol az iskolaszéki elnök jelentést tesz az iskolák lefolyt tanévi hittani működéséről. A díjak kiváló ifjúsági vallásos könyvekből állnak, melyeknek itt egész irodalma van, mert a hatnyolcszáz kötetre terjedő készletből, melyet ez alkalommal kiosztottak, egész sorozatát láttam az erkölcsi és vallásos olvasmányoknak.

Az ünnepély istentiszteleten kezdődött. M. Gaillard lelkész beszélt Lukács evangélioma X. részének 38. verséből véve a textust e szavakban: csak egy dolog szükséges („une seule chose est necessaire”). A beszéd, melynek minden szava tisztán érthető volt a nagy templom minden részében — méltatta a modern világ nagy anyagi haladását, mely az embert nemcsak otthonában látja el a kényelem, izlés és művészet eszközeivel, hanem utazása közben is, sőt urává teszi a villamosságnak és a levegőnek is. Mindezen szükségletek felett áll azonban az ember igazi szükséglete, a lelki élet s a léleknek bünbánat és hit által való megújódása.

Megemlékezett a szónok a mai ünnepélyről s érveit paedagogiai tapintattal intézte az ifjúsághoz.

A lányok karéneke alkalmi éneket zengett s a beszéd végeztével nagy lelki öröömre hangzott fel francia nyelven az ismerős, kedves, szép ének:

Dicsér téged teljes szívem . . . melyet — Istennek hála — egészséges magyar tüdővel énekeltem velük magyar nyelven.

M. Goegg a Consistorium elnöke aztán a könyvekkel megrakott hosszú asztal mellé állva, lelkes beszédben üdvözölte a közönséget, szülőket, megjelent notabilitásokat és a kitüntetett tanulókat, Gent jövő nagysága reményeit. M. Garubini, a vallásos oktatás igazgatója forma szerint jelentést tett az iskolák működéséről s névszerint előszólítva először a leány-, azután a fiú növendékeket, kiosztotta nekik a első-, második stb. díjakat s végül még felolvasta azok neveit, akik jövőre díjat remélhetnek. A több száz kitüntetett tanuló egyenkint vonult a pódiumra, kezét fogott az elnökkel, vagy az őt munkájában segítő városi notabilitással és boldog arcra vette át a jutalomkönyvet. Az elemi iskolai tanulók díjkiosztása az ő évfáráó ünnepélyükön lesz, ezúttal csak a felsőbb iskolák tanulói szerepeltek.

Az ünnepély végén a közönség egy felálló éneket énekel s a predikátor lelkész áldó szavai után szétoszlott.

Az egész ünnepély lefolyása mély benyomást hagyott lelkemben s azt az óhajt, vajha mi is megszabadítanók az évfáráó vizgát a gyermekeket remegtető és teljesen céltalan *kikérdezéstől* s a hitoktatás sikere érdekében az erkölcsi nevelés nemesebb motívumait érvényesítőnek.

Vaday József.

KÜLÖNFÉLÉK.

ITO. Szóról-szóra vesszük át a Pesti Hírlap augusztus 4-iki számából a következőket:

„*Baltazár püspök és egy zsidó világmozgalom.* Az Egyenlőség című lap pár hét előtt mozgalmat indított, hogy a Zangwill Izrael elnöke alatt működő ITO (Jewish Territorial Organisation) világmozgalomhoz a magyar zsidók is csatlakozzanak. E mozgalom célja tudvalevőleg független territorium megszerzése az üldözött zsidók számára. A magyar zsidóság lelkesen fogadta a kezdeményezést. A mozgalomhoz most a magyar szabadelvűség egyik legkiválóbb keresztyén vezérferfia, dr. *Baltazár* Dezső debreceni püspök is csatlakozott, aki a következő levelet intézte az Egyenlőség szerkesztőjéhez:

„Tekintetes Szabolcsi Miksa szerkesztő úrnak, úgysis mint ITO nemzetközi igazgatósági tagjának.

Igen tisztelt Szerkesztő úr! Amint az ITO mozgalom lényegével megismerkedtem, úgy éreztem, hogy az Odisszea, amit a világtörténelem a zsidósággal járta, utolsó fejezetéhez érkezett el. Ehez egy új Mózes kellett. Olyan, mint Zangwill. A zsidó kanaánizálás kérdését ő terelte helyes mederbe. Azon az úton, amelyet ő mutatott, kiszabadulhatnak az egyiptomi fogságból mindazok a zsidók, akik türhetetlennek találják magukra nézve a kulturátlan vagy kulturált országok keresztyéntelen gyűlöletét. Figyelemmel kísértem a zionista mozgalmat is. Szép volt ez is. Mint minden ábránd, amely a múltból át tud szöni egy-két szívárványsugarat a nemzeti öntudat jövődjébe. Bizonyára termékenyítő volt a lelkekre. De nem tudtam fölfedezni benne semmi realitást, ami a szabadítás kérdését előre tudta volna vinni. Hiszen céljának kivitele előtt ott állott volna összetörő sziklaként az egész keresztyén világ féltékenysége és — ha kell — fegyveres hatalma. A kolonizáció is csak részleges megoldás. Nincsen benne vonzó momentum. Csak annak való, aki börtön helyett szívesen választ akármit.

Az ITO-ban én, ha szabad ezt a szót belevinni a mozgalomba, a kanaánizálás nagy stílusát, koncepcióját látom. Én bízom is sikerében. Különösen ha Zangwill lesz a földi tűzoszlopa. Ő mondta a bécsi kongresszuson, hogy Londonban vannak keresztyén tagjai is az ITO-nak. Kaput nyitott tehát nekem is ahoz, hogy egy újabb filantróp mozgalom igénytelen támogatóinak sorába lépjek. Legyen szabad tehát Szerkesztő úrnál, mint a magyar propaganda vezetőjénél tisztelettel bejelentenem, hogy az ITO alapító tagjai közé belépek. Jogot nem kérek, de kötelességet ilyen nagy emberbaráti célért szívesen vállalok.

Debrecen, 1912 augusztus 1. Teljes tisztelettel kész szolgálja dr. *Baltazár* Dezső, református püspök.”

A ritka szabadelvű érzésről tanúskodó levél örömet és feltűnést fog kelteni az egész magyar zsidóságban.”

Felekezeti elfogultság. Az Országos Gyermekszanatorium-Egyesület *I. István* király napja alkalmával jótékony célú ünnepélyt rendez. Dr. *Bezerédj Viktor*, az Egyesület buzgó ügyvezető elnöke teljes erejéből igyekszik az ünnepély sikerét biztosítani s ebből a célból közleményeket helyez el a lapokban. Ezeknek a közleményeknek a szótárába valami *horribilis* kifejezés csúszott be, vagy szentségtörő penna kihagyott belőle egy szót. Lehet, hogy ez maga után vonja a római pápa átkát, így aztán az ünnepély napján, hogy a siker tönkre legyen silányítva, ország-szerte viharok, jégesők fognak pusztítani, a föld meginog az ő felfedezett déli sarkában is, az ég beborul, sőt lehet, hogy az ég kárpitja is ketté hasad s a megrepedt kárpit hasadékán át néhai való *I. István* királyunk haragos tekintete fog alálövelleni. Miért mindez az Istenítélet? Megmagyarázza nekünk az Alkotmány idei 186-ik számának egy hirt. Hangzik pedig ez a kis hír a következőleg:

„**István király — Szent-István.**) Lapunk augusztus hó 2-iki számában felszólaltunk az ellen, hogy az *Országos Gyermekszanatorium-Egyesület* ügyvezető elnökének, *Bezerédj* államtitkárnak aláírásával a lapokat olyan reklámközleményekkel árasztja el, amelyekben következetesen „István-napi“ ünnepélyről beszél „Szent“-István-napi ünnepély helyett. Mi ezt a dolgot szóvá tettük azért, mert nem tartottuk megengedhetőnek, hogy egy egyesület, mely nemcsak a zsidók, hanem a katolikusok támogatására is számít, mely országos egyesületnek pecsétjében Magyarország címere is benn foglaltatik s mely egyesület őfensége *Hohenberg Zsófia* hercegnő legmagasabb védnöksége alatt áll, *elsikkassza első királyunk neve mellől a Szent jelzót*, amelyet pedig a nemzeti ünnepekről szóló törvény is elismer. Es végül nem tartottuk megengedhetőnek, hogy egy államtitkár nevével fedezett mozgalom legalább is ingadozó magatartást tanúsítson olyan kérdésben, amelyben éppen a keresztény Magyarország egyik előkelő állami hivatalában levő férfiúnak kell jó példával előljárnia.

Legnagyobb megdöbbenésünkre ma ismét kaptunk egy reklám-közleményt, ugyancsak a fent nevezett államtitkár aláírásával, melyben konok makaességgel újra el van sikkasztva első királyunk neve mellől a szent jelző. Nyílt és világos dolog tehát, hogy itt már többé nem elnézéssel, hanem olyan tendenciával állunk szemben, amelyet lehetetlen szó nélkül hagyni s amelyre fel kell hívni az ország egész katolikus társadalmának figyelmét és érdeklődését. A jeles országos egyesület, mint éppen a mai kommuniké is mutatja, a társadalom jótékonyágát veszi igénybe. A katolikus közönségnek meg kell mutatnia, hogy *nem támogatja azt az egyesületet, ha még olyan humánus célokból apellál is érzékeny szívére, amely egyesület tendenciózan, nyílt és konok kitarással a katolikus Magyarország érzületébe ütköző módon jár el.* Meg kell végre-valahára értetni mindenkivel ebben az országban, hogy a katolikusokon rugni, aztán tőlük sikeresen koldulni még sem lehet. A kiváló egyesület ma is egész sereg katolikus közéleti kiválóság nevét közli, akik 100—50 koronákkal járultak hozzá az egyesület céljainak támogatásához. Annál súlyosabb beszámítás alá esik az egyesület magatartása s mind-

inkább kötelessége mindenkinek meggondolnia, hogy *lámogassa-e azt az egyesületet, mely, amint nyíltan elárulja, a „Szent“ szótól félt és vacogó zsidók és szabadkőművesek megnyerését fontosabbnak hiszi, mint lisztelben tartani a keresztény adakozó közönség érzelmeit, a hagyományokat s a törvényben is megállapított és elfogadott jelzót.* Az Országos Gyermekszanatorium-Egyesület úgy okoskodik, hogy a katolikusokat bátran semmibe se veheti, ezek fizetnek és hallgatnak, a zsidók pedig — annál inkább fizetnek. Nos, *meg kell mutatni annak az egyesületnek, hogy a katolikusok se nem hallgatnak, se nem fizetnek, addig legalább nem, míg ez az egyesület nem teljesíti kötelességét.* Van egy közmondás, amely a kötelességről szól s előfordul benne egy házi állatnak, a kutyanak is a neve. Erre a közmondásra mindenkit meg kell tanítani, aki azt megtanulni vonakodik. Minden katolikus ember szégyene volna, ha még erre a kitanításra is hiányoznék a kedv és az erős akarat“.

Hát hogy lenne ember, akit ez a jótékonyág gyakorlása ellen intézett merénylet és izgatás megfélemsztene, nem hisszük. De hogy az ilyen gondolkodásmód nem krisztusi, aki azt parancsolta, hogy tegyünk jól mindenkivel: azt felesleges bizonyítanunk. Bizony az ilyen közlemény írójából se ténnek ki a bibliai irgalmas samaritánus, szegényére a XX-ik századnak. Hát arra nem gondolt az elfogultságában látni nem tudó újdondász, hogy az olyan nagyon siratott szó beillesztése pedig a nem pápista Magyarország vallásos érzületébe ütközik? Csak nem képzelte az újdondász úr magát Szokratesnek, aki különben a jótékonyág okos gyakorlására tett volt frapáns kijelentést. (Seneca, De beneficiis sat.) Makó is messze esik Jeruzsálemtől, de a nemes keresztényi felfogástól az ilyen elfogultság még messzebbre esik. Az országos törvényekben pedig sok olyan egyéb is van, amit a klérus nem respektál, sőt áthághat, anélkül, hogy a megérdemelt megtorlás mindenkor érne. Különben sem rendeli sehol senki, hogy *I. István király* neve csak a „Szent“ titulus kapcsában írható le. Jó magunk se tesszük ezt s még eddig a hajunk szála se görbült meg miatta, hisszük, hogy jövőre se lesz ezért semmi bajunk. Egyébként szűnjék meg az érzékeny háborgás indulata. Ebben a pillanatban vette szerkesztőségünk is az *inkriminált* felhívást. Ebben pedig van „szent“ is, s ezt előbb is megláthatta volna a nemes szívű riporter.

A 80 éves férfiú és 50 éves lelkész. Dr. *Baksay Sándor*, a dunamelléki egyházkerület nagynevű püspöke ez, ki a nagy időt augusztus 1-én töltötte be. Ebből az alkalomból kifolyólag egyházkerülete, egyházmegyéje, egyházközsége és Künszentmiklós lakossága meleg ovációban részeltette a nagy egyházi férfiút, a ma páratlan magyaros író és tudóst. Darányi Ignác dr. főgondnok üdvözlétét a püspöknek részére is küldött virágcsokor átadása mellett Szilassy Aladár egyházmegyei gondnok tolmácsolta. A solti egyházmegye részéről a gyengélkedő esperes megbízásából Balla Árpád beszélt a jubiláris ünnepen. Pest vármegye részéről Ráday Gedeon gróf, főispán köszöntötte a főpásztort, kiből a jó polgár és igaz ember erényei egyesültek. Viz Zoltán künszentmiklósi róm. kath. lelkész testvéri szeretettel üdvözölte az ünnepelt férfiút. Rajta kívül elhozták hódoló tisz-

teletöket még az izraelita hitközség előljárói, a kir. adóhivatal és az állami népiskolai tanítótestület. Már előző estve fel voltak zászlózva a házak, kivilágítva az ablakok. Ezzel az alkalommal nyújtották át hivatalosan is a király magas kitüntetését, a Ferenc József-rend nagy keresztjét. Dr. Baksay Sándor kiváló érdemei nem szorultak a mi magasztalásunkra. Jó kívánatunkkal járulunk tehát az érdemek felsorolása helyett lélekben feléje s szívből kérjük az egek urát, hogy aki őt eddig megtartotta, aranyozza be a vidám öregség fényével hátralevő éveit s töltsé azokat minél hosszabb időn át megérdemelt boldogságban. Mindnyájunknak büszkesége ő a református magyar Sionban, hadd gyönyörködhesünk még hosszú évek során át az ő boldog öregségében.

Lelkészeiktatás. A bihari egyházmegyének a Sebes-körös kies vidékén rejtőző köröskisjenői gyülekezete folyó hó 7-én iktatta be a lelképászlori hivatalba újonnan választott lelkészét, Horváth Sándort. Melegen üdvözljük a derék ifjú Timótheust pályája kezdetén.

Halálozás. A sárospataki főiskolát gyász érte: nyugalmazott jogigazgatója, Debreczeni Bertalan, 67 éves korában, áldásteljes s buzgó munkálkodás után Miskolcra elhalálozott. A boldogult hamvai felett a főiskola udvarán Novák Lajos főiskolai lelkész imádkozott. Nyugodjék zavartalanul s legyen áldott emlékezete.

Vettük a következő megkeresést. Mélyen tisztelt szerkesztő úr! Nagyon kérjük, kegyeskedjék lapjának egyik legközelebbi számában az alábbi hírt közzétenni. Budapesten, 1912 augusztus 7. Hazafias üdvözlettel: *Bezerédy Viktor* államtitkár, ügyv. elnök.

Országos Istvánnapi-ünnepély a Margitszigeten. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa augusztus 20-ra, Szent* István napjára átengedte a Margitszigetet a Gyermekszanatórium javára rendezendő ünnepélyre, oly kikötéssel, hogy a margitszigeti Istvánnapi közönség 1 koronás belépődíjért az egész napi ünnepség minden programszámában résztvehessen és külön díj sehol sem szedhető. A szigeti közönség ennél fogva, amikor megváltja 1 koronás jegyét, máris leróta a Gyermekszanatórium iránti jótékonyágát is és ezért díjtalanul vehet részt a Magyar Athlétikai Club páratlanul nagyarányú sportversenyén, amelynek első része az ifjúsági és szenior verseny lesz, mely már délelőtt fog a MAC. sportpályáján lefolyni a következő számokkal: 1. 100 yardos hendikep ifjúsági előfutamai; 2. helyből magasugrás; 3. 100 méteres hendikep előfutamai; 4. diszkoszvetés hendikep; 5. 200 méteres ifjúsági előfutamai vidékiek részére; 6. helyből távolugrás. A szigeti sportpályán délután 3 órától szakadatlanul késő estig fog lefolyni az athlétikai nagy viadal, a dalárverseny és a tűzijáték. Az athlétikai viadalt Zuber Ferenc főmérnök, a MAC. igazgatója fogja vezetni. A sportdíjakat dr. *Bezerédy Viktor* belügyi államtitkár fogja személyesen kiosztani a győztes athléták között. A délutáni sportverseny számai a következők: 100 méteres ifjúsági döntő, magasugrás, ifjúsági, 100 méteres döntő, súlydobás, 600 méteres hendikep, magasugrás, 200 méteres ifjúsági döntő vidékiek részére, súlydobás ifjúsági, 1000 méteres junior, 400 méteres hendikep ifjúsági, távol-

ugrás junior, 1500 méteres hendikep, 300 yard, diszkoszvetés, 800 méteres ifjúsági, $\frac{3}{4}$ angol mértföldes síkfutás junior, kalapácsvetés, 2 angol mértföldes síkfutás, 100, 200, 300, 400 méteres staféta futás, böt-váltással. Azonkívül a programmba beilleszkedik a Budapesti Csepeli Athlétikai Club és a Magyar Testgyakorlók Körének klubközi birkózómérkőzése, amelyben minden súlycsoportban 2-2 birkózó vesz részt. A sportdíjakhoz nagyobb összeggel járultak hozzá: *Szmrecsányi Lajos* érsek Eger, 100 koronával. 50 koronával: gróf *Almásy Imre* Pusztapó, dr. *Bornemissza Tibor* püspök Szatmár. *Légrády* Testvérek Budapest. Magyar Agrár és Járadékbank, Budapest. Gróf *Mayláth György* Zavar. Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank. Gróf *Nákó Sándor* Nagyszentmiklós. Dr. *Párvy Sándor* püspök Bethlenfalva. Gróf *Wenckheim László* Békés. 20 koronát adományoztak: *Baksay Sándor* püspök Kunszentmiklós, Beöcsini Cementgyári Unió R. T., gróf *Jankovich László* Szőlősgyőrök, *Kowald Péter* és fia, *Lovassy Ferenc* Bátor, *Meliáner János* érsek Nagyszében, Pesti Hazai Első Takarékpénztár, *Pucher István* Budapest, *Schiffer Miksa* Budapest, Szent-István Társulat Budapest, gróf *Teleky László* Gyömrő, dr. *Török Aurél*, báró *Wodianer Albert* Budapest és Zsolnai Cement és Mészgyár r.-t. Budapest. Az egyes sportszámok között Györffy János igazgató vezetése alatt a Budapesti Lyra Dalkör 100 tagú dalárdájával fog hangversenyezni. A nappali tűzijáték is a szigeti sportpályán fog lefolyni délután 5 órakor és alkalmul fog szolgálni annak a beigazolására, hogy világos nappal is mily fényes tűzijátékhatásokat lehet elérni. Ugyancsak szenzációs lesz az esti tűzijáték is. Az est beálltával a fedett folyosó egyik oldalán két órás mozgófénykép-előadást rendez az Apolló projectograph, mely újdonságainak legérdekesebb képeit hozza ki a Margitszigetre. Azonkívül nagyszabású tombolajátékról is gondoskodott a rendezőség. A közönség kényelméről teljes mértékben gondoskodott dr. *Bárczy István* polgármester azáltal, hogy külön omnibuszjáratot engedélyezett Szent István napjára a Népszínházról a Margitszigetre azzal a kikötéssel, hogy ezek a kocsik ingyen kötelesek a közönséget a szigetre szállítani. Aki tehát az omnibuszon váltja meg egy koronás jegyét, az ingyen jogosult az omnibusz használatára. Az „Ingyen a Margitszigetre” felirással ellátott omnibuszok felszállás céljából bárhol megállíthatók és szakadatlanul közlekednek. A hidon egész nap egy korona a belépődíj felnőtteknek, gyermekjegyek ára pedig 60 fillér. A hajón a menettérti jegyek ára 1-40 korona, gyermek és katonajegyek ára 60 fillér. Külön belépődíj az Istvánnapi nagy ünnepélyen egyáltalán sehol sem lesz. Tájékoztatást egész napon át a gyermekszanatórium központi igazgatósága ad (Stáhlly-utca 15. Telefon 82-82. sz.) a belépőjegyeket a központi iroda külön bélyegköltség nélkül a rendelőknek telefon rendelésre is megküldi. Jegyek már is kaphatók valamennyi dohánylőzsdében, valamint a régi Nemzeti Színház előtti pavillonban is egész napon át.

Választási küzdelem. A mezőtúriaknak nem sikerülvén a megürült lelkészi állást meghívás útján tölteni be, pályázatra bocsátották a kérdést. Lapunk utóbbi számában közzeltük a jelesnél-jelesebb férfiak névsorát, kik a nehéz pályázatra szánták el magukat. Azóta a mezőtúri helyi lapokból látjuk, hogy két

* No lám! — H. szerk.

nevet hoznak a lapok forgalomba, akiknek megválasztása érdekében külön-külön helyen nagyszabású „pártértekezlet” volt egybehíva, egyik az alsórézi cserhádi kaszinó helyiségébe, a másik a főgimnázium tornatermébe. Hogy mennyire építő erejű a mai napok folyása szerint kialakult választási törekvés: eléggé mutatja a lelkeszi tekintélynek sok helyen történt lealázása, a hívek közt éveken át dúló egyenetlenség s ennek folytán az egyháziatlanság s az annak nyomain burjánzó bűnök terjedése. Ma már pártértekezlet, különböző befolyások alkalmazása s ki győzné vagy ne szégyenlené felsorolni, micsoda eszközöknek a kihasználása van napirenden. Akár az országgyűlési képviselőválasztás szomorú példája szerint. Nem jól van ez így. S még is jó tehetetlenül állunk a kórtünet láttára. Uszik mindenki az árral... „Vajh! léssen-e hős, oly bátor, erős”, aki olyan gyógyszerrel merészel feltalálni, mely ezt a hovatovább veszélyesen vérző sebünket meggyógyítsa, addig, míg egészen el nem vérzünk?

Megoldandó kérdések. A hajdudorogi újonnan szervezett gör. kath. püspökség létesítése rendjén sok figyelemre méltó kérdés tolul előtérbe. A görög katolikus magyar püspökség felállításának senki jobban nem örül, mint mi, református magyarok. Örömmel távolról se zavarja az a fonák helyzet, mely ezzel tulajdonképpen még kieleződött, a telekezeti viszonyosság kérdéseiben, de ez az öröm nem zavarhat bennünket annak a jogos kívánságnak a kifejezésében, hogy a katolikus főpapi javadalmazásokkal, a politikai jogélvezetekkel szemben fennálló szomorú helyzetünk orvosoltassék. Am, ha az egyszersmindenkorra nyújtott állami segélyeken (építkezési stb.) kívül több, mint 50 ezer korona évi javadalmazást elbir és nyújt az állam egy új görög katolikus püspökség fentartására, anélkül, hogy a többi javadalmazásoktól számbavehető értéket vonna el: a legmagyarabb egyház főpásztorairól is ismerje kötelességének a legalább is hasonló irányú gondoskodást. Hogy minő alakban nyilvánuljon ez: hirtelenében el sem tudjuk gondolni. Lehetne javadalom-kiegészítés (ez lenne a legkevésbé kívánatos), lehetne a teljes javadalmazás (bár ezt bizonyára többségünk perhorreszkálná), de lehetne a rendezés alakja az egyházi közigazgatási államsegély megfelelő fokra való emelése is. Mi rövidesen felvetettük a gondolatot. Szóljanak hozzá t. olvasóink.

Peabody: „Esti órák” c. műve fordításomban megjelent s az előfizetőknek már szétküldetett. Tudatom mindazokkal, akik e kiváló munkát megszerezni óhajtják, hogy nálam még (utánvételt, vagy az ár előzetes beküldése mellett bérmentve) kapható. Ára 4 korona. Imre Lajos református lelkész, Hódmezővásárhely.

Iskola és katonai szállás. Egyházi főhatóságunkat, a püspöki hivatalt az idén tartandó nagy alföldi hadgyakorlat alkalmával az iránt kérte fel a hadvezetőség, hogy a békésbányai egyházmegyéhez tartozó iskolákban az új tanévnek megkezdését szeptember 15-ig halasztatni engedélyezze, azért, hogy a népiskolai tantermek a hadgyakorlatok idején a résztvevő katonaság részére lakásul, beszállásolási helyül legyenek átbocsáthatók. A kérés egy pár nagyszalontai egyházmegyei népiskolára és a hódmezővásárhelyi református főgimnáziumra is ki-

terjedt. Amint értesültünk, a főtiszteletű püspök úr a népiskolák nyári szünidejének szeptember 15-ig terjedő meghosszabbításába készséggel belényugodott, azonban a hódmezővásárhelyi református gimnáziumi tanítás megkezdésének szeptember 15-ig terjedő kitolásához nem járulhatott hozzá. Azt hisszük, hogy Hódmezővásárhely városának a nélkül is lesz elég helyisége e nagy városban, hogy a szállást igényelő gyakorlatozó hadfiakról gondoskodhassék a gimnáziumi helyiségek kihasználása nélkül is. Így is elég áldozat lesz tőlünk több mint 30 népiskolai teremnek az átbocsátása s csak ebben az egyházban valami 2400 tanköteles gyermek tanításának szünetelése, ha az egyházmegye többi egyházainak iskoláit nem is említjük, melyekben 14.000 körül jár a tankötelesek száma.

Választás. A hajdúnánási református egyház presbiteriuma folyó hó 4-én tartott ülésén fi-tanítóul Kiss András tiszalöki tanítót, tanítónőül Somogyi Erzsikét, ki mint helyettes működött Hajdúnánáson, választotta meg.

A katolikus ünnepek apasztása. Tudvalevő a római pápának az a kezdeményezése, mely a katolikus nagy számú ünnep által okozott munkaszünet bajain, az ünnepek összébbvonása által, segíteni kívánt. A hazai katolikus püspökök azonban a kezdeményezést nem valami nagy készséggel fogadták s abban állapodtak meg, hogy mivel Magyarország lakói többség szerint földműveléssel foglalkoznak, ez a foglalkozás pedig nem gátolja (?) a híveket az eddigi ünnepnapok csonkítatlan megtartásában, olyan értelmű felterjesztést intéztek a római pápához, hogy a magyarországi minden aprólékos ünnep jövőre is tartassék meg az eddigiek szerint. Ennek a felterjesztésnek azonban a római pápa nem ült fel, hanem egy rakás pápista ünnepnapot kivett a munkaszünetes ünnepek sorából. (Karácsony, húsvét, pünköst 2-ik napja, úrnapja stb.) Jellemző, hogy a magyar törvényhozás a mezőgazdasági munkák teljesítésében nem ismer munkaszünetes napos, itt pedig a püspöki kar éppen a földművelői foglalkozást találja olyan-nak, mely ráér évenként tucatszámra tétlenül ünnepelni. Vagy talán a munkaszünetre vonatkozó törvény tartalmáról s a végrehajtást elrendelő miniszteri utasításról a törvényhozás hivatalos tagjai, a katolikus püspök urak, nem vettek volt tudomást? Egyébként ajánljuk a pápai ez egykor megnyilatkozó szabadelvűséget az erdélyi református egyházkerülethez tartozó hittestvéreinknek, kik (alig hinné az ember) most is buzgón megülik a „sátoros ünnepek” harmadnapját is.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA.

Szerkesztőhelyettes: URAY SÁNDOR

Pályázat

a tiszaroffi református iskolánál betöltendő III. tanítói állásra.

Javadalom: 1000 (ezer) korona, évnegyedenként előre fizetve; lakás, kertilletmény és tüzelő fa.

Kötelesség: az egyháztanács által megállapítandó (jelenleg a II—III. fiú) osztályoknak az egyházkerületi tanterv szerint való tanítása.

Pályázhatnak okleveles, református vallású férfi tanítók.

Pályázati határidő: 1912 augusztus 22.

Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Kellőleg felszerelt kérvények a lelkészi hivatalhoz küldendők.

Tiszaroff, 1912 augusztus 6.

Református Egyháztanács.

Pályázat

a *hiripi* református orgonista-kántortanítói állomásra. Javadalma 1100 korona, évnegyedenként előre fizetve, stóla, lakás és kert. Kötelessége az orgonista-kántori teendők és az I—VI. osztályú vegyesiskola önálló vezetése. Kellően felszerelt pályázati kérvények augusztus 16-ig *Amacra* (u. p. Szatmárnémeti) a református lelkészi hivatalba küldendők. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázat

A nyírtéti református egyháztanács pályázatot hirdet egy tanítónői állásra. Fizetése: államsegéllyel évi 1000 korona. Lakás és kert. Kötelessége: I—II. vegyes osztály tanítása. Pályázati kérvények augusztus hó 22-ig adandók be. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Nyírtét, 1912 augusztus 5.

Református egyháztanács.

Pályázat.

A hajdúszováti református egyház pályázatot hirdet tanítói állásra.

Fizetés: egyháztól 100 (egyszáz) korona. Egyházi Törvény szerint lakbér. Államtól fizetéskiegészítés 900 korona.

Kötelesség: egyháztanáctól rábízandó osztály vagy osztályok vezetése a tiszántúli egyházkerület tanterve szerint. Minden egyházi dologban szükség-kívánta segédkezés.

Felszerelt kérvények augusztus 20-ig református lelkészi hivatalhoz küldendők. Megválasztandó állomását szeptember 1-én elfoglalni köteles.

Jakucs Sándor

ref. lelkész.

Pályázat.

A kunmadarasi református egyház pályázatot hirdet egy nőtanítói állásra.

Javadalom: Az államtól 900 korona, az egyháztól 100 korona fizetés és 250 korona lakpénz az egyházi pénztárból.

Kötelesség: A rábízandó osztály vagy osztályoknak (jelenleg az I. leányosztálynak) a tiszántúli egyházkerületi tanterv szerinti tanítása.

Kellőleg felszerelt kérvények orvosi bizonyítvánnyal ellátva 1912 augusztus hó 15-én délután 5 óráig alulírotthoz küldendők. Csak református vallású, okleveles tanítónők pályázhatnak. Az állás szeptember hó 1-én elfoglalandó.

Kunmadaras, 1912 július 31.

Kövendi Dénes,

ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A büdszentmihályi református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett II. számú tanítói állásra.

Javadalom: 1240 korona az egyház pénztárból havi előleges részletekben; törvényes lakbér.

Kötelesség: a reábízandó osztály vagy osztályoknak a tiszántúli református egyházkerületi tanterv szerinti vezetése.

Pályázati határidő augusztus 18. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Büdszentmihály, 1912 augusztus 5.

Bálint István,

ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A fegyverneki református leányegyház (Jásznagykunszolnok megyében) pályázatot hirdet előkönyörgő-tanítói állásra. Javadalom a tanítóságért: 1000 korona készpénz, amiből 880 korona államsegély, 3 szobás lakás, 1000 négyszögöl kert és beltelek használatával; az előkönyörgői teendőkért 200 korona készpénz, 10—15 korona stóla és 600 négyszögöl kert hasznélvezete mintegy 60 korona értékben. Kötelesség: az I—VI. vegyes osztályú iskolának az egyházkerületi tanterv szerinti vezetése

és az előkönyörgői teendők végeztése. Orgonázás megkívántatik. Az előkönyörgői díjazás és kötelesség azonban megszűnik a leányegyház anyasításakor.

Pályázati kellőleg felszerelt kérvények az anyaegyház lelkészi hivatalához, Kenderesre, adandók be folyó hó augusztus hó 16-ig.

A választáson Fegyverneken 18-án, a megjelenés kívánatos.

Győry Lajos,
ref. lelkész.

Pályázat helyettes tanári állásra.

A debreceni református főgimnáziumban egy matematikai helyettes tanári állás, mellyel az I., II. és IV. osztályban a számtan és rajzoló mértan tanítása van összekötve, folyó évi szeptember hó 1-én betöltendő.

Pályázhatnak református vallású tanárjelöltek, akiknek a matematikából és fizikából oklevélük vagy szakvizsgálatuk van.

Évi fizetés okleveles tanár részére 2000.— korona, nem okleveles tanár részére 1600.— K. A pályázók vallásukra, végzett tanulmányaikra, képesítésükre, eddigi szolgálatukra, hadkötelezettségi viszonyukra és egészségi állapotukra vonatkozó, okmányokkal felszerelt kérvényüket folyó évi augusztus hó 30-ig a főgimnázium igazgatóságához küldjék be.

Debrecen, 1912 július hó 31.

Kiss Ferenc,
egyházker. főjegyző, a püspök helyett.

Pályázat.

A szalacsi (Bihar m.) református egyház második fitanítói állásra pályázatot hirdet. — Javadalom : Lakás : 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, modern beosztással és kerttel. Egyház pénztárából évnegyedenként előre 600.— kor. Fizetésekiegészítési államsegély 400.— korona. Összesen 1000.— korona. Esetleg korpótlék igény szerint. Költözködésre nőtlenek 20.—, nősnek 50.— korona. Kötelesség : I—II. fiasztály (50—60 növendék) vezetése. Kanonikus órákon (6 ízben) és esetleges akadály esetén kántortanító helyettesítése templomi és temetési szolgálatban. Pályázatok augusztus hó 20-ig küldendők. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Nagy Imre,
ref. lelkész.

Pályázat.

A *furtai* (Bihar megye) református egyház pályázatot hirdet a *harmadik I—II. osztályú vegyes iskola* tanítói állására. — *Javadalom* : államsegéllyel egyezer korona, lakbér kéttöszázötven korona. Javadalmas kötelességeit az egyházi törvények és felsőbb hatósági rendeletek írják elő. Útiköltség harminc korona. — Felszerelt kérvények július harmincegyedikéig a lelkészi hivatalba küldendők. Az állás szeptember elsején elfoglalandó.

Furta, 1912 július 7.

Csernák Béla,
ref. lelkész.

Pályázati hirdetés.

A debreceni református egyház pályázatot hirdet egy, nyugdíjazás folytán megüresedett *tanítónői* állomásra.

Fizetés : *alapfizetés* : az egyháztól 865 kor., melyben 65 korona a tűzifa megváltása, államsegélyből 335 kor., *korpótlék* : az 1907. XXVII. t.-c. szerint államsegélyből. *Lakáspénz* : 250 korona. Az egyháztól járó illetmények évnegyedes részletekben előre fizettetnek.

Kötelesség : egy vagy két, rendkívüli esetekben több osztálybeli leányok tanítása, a tiszántúli református egyházkerület által megállapított tanterv szerint ; úgyszintén a női kézimunkák tanítása is.

A kérvényhez csatolandók : *a*) keresztlevél ; *b*) lelkészi bizonyítvány, hogy pályázó férjezett, özvegy vagy hajadon-é ? *c*) oklevél ; *d*) időrendben esperesileg megerősített szolgálati bizonyítvány ; *e*) legújabb keletű orvosi bizonyítvány ; *f*) az állam vagy más hitfelekezet tanítónőképzésében nyert oklevél mellett a vallásból és egyházi énekekből s ezek tanítási módszertanából, valamelyik református egyházkerület tanítónőt képező bizottságától nyert bizonyítvány.

A pályázati okmányok 1912. év augusztus hó 20. napjának délután 5 órájáig Szele György iskolaszéki elnökhöz (Piacz-u. 37.) adandók vagy küldendők be.

A megválasztott tanítónő az iskolaszéki elnök által kijelölendő állomását azonnal elfoglalni köteles s a debreceni református elemi iskolai tanítók segélyegyletének kötelezett tagja.

Debrecen, 1912 július hónap 27-ik napján.

Pénzes Sándor,
főgondnok helyett.

Dicsőfi József,
lelkészelnök.

Jeney Miklós,
h. főjegyző.

Pályázat.

A máramarosszigeti református lyceum igazgatótanácsa pályázatot hirdet a főgimnáziumban betöltendő rendes vallás tanári állásra és a főgimnáziummal kapcsolatos internátusban az 1912–13. tanévre egy internátusi segéd-felügyelői állásra.

1. A vallás tanári tanszékre oly egyének pályázhatnak, kiknek középiskolai református vallás tanári oklevelük van. A megválasztott tanárnak kötelessége lesz hetenként legfeljebb 20 órát tanítani, a téli időszakban az ifjúsági istentiszteletet végezni. E tanszék évi javadalma 2100 korona törzsfizetés és a megfelelő (200 kor.) állami fizetésekiegészítés, 5 ízben 200 koronás korpótlék és 650 korona lakáspénz. A törzsfizetés üresedés esetén a fokozatokba való előlépéssel 2600, 2800 és 3200 koronára növekedhetik. A fizetési fokozatokba való előlépéshez képest a lakáspénz is a mindenkori törzsfizetés $\frac{1}{4}$ részére emelkedik. A megválasztott tanár az országos tanári nyugdíjintézetnek kötelezett tagja. Tanszékét székfoglaló értekezéssel tartozik elfoglalni.

2. Az internátusi segéd felügyelői állás javadalma a tanév tíz hónapjára 600 korona, továbbá az internátusban lakás, fűtés, világítás és teljes ételmezés.

A megválasztottnak kötelessége lesz az internátusban a felügyeletet az előírt szabályok értelmében a felügyelő tanár útmutatása szerint gyakorolni, s emellett a gimnáziumban a neki kiosztott tárgyakat heti 6–9 órában tanítani. Pályázhatnak bármely nyelvi szakcsoportból legalább középiskolai tanári szakvizsgálatot tett református tanárjelöltek. Előnyben részesülnek, kiknek tornatanítási képesítésük is van.

A pályázni óhajtok vallásukat, életkorukat, végzett tanulmányaikat, képesítésüket, eddigi szolgálataikat, testi épségüket és egészségi állapotukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat a máramarosszigeti református lyceum igazgatótanácsához intézve, 1912. évi augusztus 20-ig nyujtsák be a főgimnázium igazgatóságához.

A megválasztottak állásukat 1912 szept. 1-én elfoglalni tartoznak.

Máramarossziget, 1912 július 24.

Jakobinyi Péter,
főgimn. igazgató.

Héder János,
ref. lyc, h. gondnok.

Pályázat.

A kabai református egyház pályázatot hirdet egy, előléptetés folytán üresedésbe jött tanítónői állásra.

Javadalom : 1. Kézpénz 1000, azaz egyezer korona az egyház pénztárából fizetve évnegyedenkénti előleges részletekben. 2. Egy öl tűzifa. 3. Természetben való kétszobás lakás ; konyha, kamara, melléképület s kis házi kert. Megjegyzetik, hogy ez a természetben való lakás végleges, állandó lakásul nem adatik, amikor is a IV. lakbérosztályba sorozott községekben működő tanítókat megillető lakbért fog az egyház fizetni. 4. Esetleges korpótlék, igény szerint, államsegélyből.

Kötelesség : A leányiskola II. osztályába járó növendékeknek a tiszántúli református egyházkerület által megállapított tanterv szerint való tanítása.

A megválasztott tanítónő a debreceni református egyházmegyei tanítói segélyegyletnek jogos, de egyszersmind kötelezett tagja leend.

A kellően felszerelt pályázati kérvények folyó évi augusztus 20-ig alulirothoz küldendők.

Az állás folyó évi október 1-én foglalandó el, mert ez állásról előlépett tanító is csak október 1-ével foglalhatja el a nyugalomba vonuló, a leányiskola IV. osztályát vezető tanító állását.

Fizetése is ez időtől kezdődőleg tétetik folyóvá az egyház pénztárából.

Kabán, 1912 július hó 29.

Dávidházy János
esperes lelkész.

Pályázat

A rohodi református egyház pályázatot hirdet az újonnan szervezett II. tanítói állásra.

Javadalom : 1. 100 korona az egyház pénztárából évnegyenkint előre. 2. 900 korona állami fizetésekiegészítés. 3. Lakás és kert természetben.

Kötelesség : Az iskolaszék által kijelölt — jelenleg I—II. — osztályoknak az egyházkerületi tanterv szerinti tanítása.

Pályázati határidő 1912 augusztus 15.

Pályázók kellőleg felszerelt kérvényeiket fenti határidőig alulírt iskolaszéki elnökhöz küldjék be.

Rohod, 1912 július 27.

Bokross Elek,
ref. lelkész.